

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000203

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-01-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ректора № 01-01/136 від 14.03.2024 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кулаєва Тетяна Валеріївна

2. Tetiana V. Kulaieva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку

Дата захисту: 27-02-2024

Спеціальність за освітою: Психолог

Місце роботи здобувача: Київський університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ Кулаєва ID 4695

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.41, 15.21.41.03, 15.21.41.05, 15.21.51

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості переживання самотності в дорослому віці
2. Psychological features of the experience of loneliness in adulthood. – A qualifying scientific work, manuscript

Реферат:

1. Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й експериментальному вивченню психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці, запропоновано авторську теоретичну модель переживання самотності в дорослому віці, а також психологічну програму сприяння конструктивному переживанню самотності в дорослому віці. Об'єктом дослідження обрано самотність особистості як психологічний феномен, а предметом – психологічні особливості конструктивного переживання самотності в дорослому віці. Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці. У кризових умовах сьогодення значно зросла кількість психологічних проблем особистості, які потребують нагального розв'язання. Серед цих проблем особливе місце займає переживання самотності, що, зокрема, зумовлено всесвітніми

соціальними кризами, як-то COVID 19 та пов'язані з ним зміни в освітній системі та перерозподілу робочих місць на загальносвітовому ринку праці, а також військові дії в різних частинах світу (Україна, Нагорний Карабах, Армения) та спричинені ними соціально-гуманітарні катастрофи. За результатами теоретичного аналізу літератури виокремлено основні теоретико-методологічні підходи до дослідження переживання самотності (психоаналітичний (психодинамічний), феноменологічний, соціологічний, екзистенційний, інтеракціоністський, когнітивний, інтимний тощо) за узагальненням яких самотність визначено як комплексне особистісне переживання, що утворює дельту між прагненням особистості у спілкуванні та суб'єктивним переживанням якості соціального оточення. Констатовано, що переживання самотності набуває найбільшого рівня у дорослому віці (хоча витoki, корені цього переживання можна знайти ще а підлітковому віці особистості, а подекуди і в її дитячому віці), коли людина вирішує більшість своїх життєвих цілей, таких як створення родини, професійна та особистісна реалізація, побудова «ком'юніті», тобто соціальних ресурсно-підтримуючих зв'язків. І тому дуже важливо розглянути певну специфіку переживанні самотності для дорослої особистості на кожному життєвому етапі дорослого життя. У структурі самотності дорослої особистості виокремлено три основні складові (когнітивна, афективна та конативна) і два полюси сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), які покладено в авторську теоретичну модель переживання зазначеного феномену. Когнітивна складова переживання самотності визначається через ступінь усвідомлення, розуміння, оцінювання ситуації самотності. Відповідно до змістових характеристик когнітивної складової самотності віднесено особливості сприймання себе як людини, яка має або не має достатньо близьких стосунків, здатність (нездатність) знаходити ресурс в перебуванні наодинці із самим собою, задоволеність або незадоволеність самореалізацією тощо. Афективна (емоційно-ціннісна) складова самотності представлена почуттями, такими як фрустрованість, переживання власної ізольованості, або, навпаки, наявність близьких, довірчих, теплих стосунків з оточуючими, у першу чергу, з власною родиною або романтичним партнером. Конативна складова представлена балансом між униканням ситуацій самотності, нездатністю залишатись наодинці з самим собою, та толерантним ставленням до усамітнення, автономією, спроможністю протистояти тиску суспільної думки та виробленні власних стандартів поведінки. Дефіцитарний (негативний) та профіцитарний (позитивний) полюси співвідносяться з дуальною природою феномена переживання самотності в дорослому віці. При цьому трансформацію негативного переживання самотності у позитивне та його корекцію пов'язуємо зі стратегіями долаючої поведінки (копінг-стратегіями) дорослої особистості. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у тому, що: вперше: • розроблено теоретичну модель конструктивного переживання самотності в дорослому віці, яка складається з трьох складових (когнітивна, афективна та конативна і двох полюсів сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), що містять у собі комплекс відповідних якостей; • доведено статистично значущий зворотний зв'язок між рівнем конструктивного переживання самотності згідно авторської моделі та загальним рівнем самотності, визначеним за стандартно вживаними класичними опитувальниками; • визначено тенденції розвитку складових самотності у дорослих (нерівномірний рівень розвитку у переважній частині досліджуваних усіх складових самотності, та відносно недостатній рівень когнітивної та афективної складових), гендерно-вікові та соціально-демографічні особливості переживання самотності в дорослому віці).

2. A thesis for the scientific degree of PhD in specialty 053 Psychology. – State Institution of Higher Education “University of Educational Management”, Kyiv, 2023. The thesis aimed to theoretically substantiate and experimentally study of the psychological features of experiencing loneliness in adulthood, the author's theoretical model of experiencing loneliness in adulthood is proposed, as well as a psychological program to promote the constructive experience of loneliness in adulthood. The object of research is the experience of loneliness in adults, and the subject is the psychological factors of the constructive experience of loneliness in adults. The purpose of the study was to justify theoretically and to study empirically the psychological features of experiencing loneliness in adulthood. In today's crisis conditions, the number of psychological problems of the individual, which require an urgent solution, has increased significantly. Among these problems, a special place is occupied by the experience of loneliness, which, in particular, is caused by global social crises, such as COVID 19 and related

changes in the educational system and the redistribution of jobs on the global labor market, as well as military actions in various parts of the world (Ukraine, Nagorno-Karabakh, Armenia) and the social and humanitarian disasters caused by them. According to the theoretical analysis of the literature, the main theoretical and methodological approaches to the study of the experience of loneliness (psychoanalytic (psychodynamic), phenomenological, sociological, existential, interactionist, cognitive, intimate, etc.) the needs of the individual in communication and the quality of his social environment. Conducted the experience of loneliness reaches its highest level in adulthood (although the origins and roots of this experience can be found in the individual's adolescence, and in some cases in his childhood), when a person decides most of his life goals, such as creating a family, professional and personal realization, building a "community", i.e., social resource-supporting connections. So, it is very important to consider certain specifics in the experience of loneliness for an adult personality at each life stage of adulthood. In the structure of adult loneliness, three main components (cognitive, affective and conative (behavioral)) and two poles of a person's perception of loneliness (positive and negative) are distinguished, which are included in the author's theoretical model of experiencing this phenomenon. The cognitive component of experiencing loneliness is determined by the degree of awareness, understanding, and evaluation of the situation of loneliness. According to the content characteristics of the cognitive component of loneliness, the peculiarities of perceiving oneself as a person who has or does not have sufficiently close relationships, the ability (inability) to find a source in alone being, satisfaction or dissatisfaction with self-realization, etc. The affective (emotional-valuable) component of loneliness is represented by feelings such as frustration, experiencing one's own isolation, or, on the contrary, the presence of close, trusting, warm relationships with others, primarily with one's own family or romantic partner. The conative (behavioral) component is represented by an avoiding the situations of loneliness as well as inability to be alone with oneself, and on the other side, a tolerant attitude to solitude, autonomy, the ability to resist the pressure of public opinion and the development of one's own standards of behavior. The deficit (negative) and surplus (positive) poles correlate with the dual nature of the phenomenon of experiencing loneliness in adulthood. At the same time, we associate the transformation of the negative experience of loneliness into a positive one and its correction with strategies of overcoming behavior (coping strategies) of an adult personality. The transformation of the negative experience of loneliness into a positive one and its correction was associated with coping strategies (coping strategies) of an adult personality. This approach opens up wide possibilities for the use of psychotherapeutic work, when there is a need to turn a negative into a positive, ensuring the transformation of a person's negative psychological state into a neutral or positive one.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Кулаєва Т.В. (2022). Теоретична модель переживання самотності в дорослому віці. Київський журнал сучасної психології та психотерапії. 4: 56–65.
- Кулаєва Т.В.(2023). Особливості переживання самотності дорослої людини залежно від стратегій долаючої поведінки. Київський журнал сучасної психології та психотерапії. 6, 2023:46–54
- Кулаєва Т. В.(2023).Психологічна програма сприяння конструктивному переживанню самотності в дорослому віці. Збірник наукових праць «Вісник післядипломної освіти» серія «Соціальні та поведінкові науки»; серія «Управління та адміністрування.25(54): 70–83.
- Кулаєва Тетяна (2023) Гендерно-вікові та соціально-демографічні особливості переживання самотності дорослої особистості в кризових умовах. Мультидисциплінарний міжнародний журнал «Věda a perspektivy». № 11(30) (2023): p.292–302

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117U006772 0120U104637

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондарчук Олена Іванівна

2. Olena I. Bondarchuk

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3920-242X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сняданко Ірина Ігорівна

2. Iryna I. Sniadanko

Кваліфікація: д.психол.н., 19.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4245-1443

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузікова Світлана Борисівна

2. Svitlana B. Kuzikova

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2574-9985

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балахтар Валентина Візиторівна

2. Valentyna V. Balakhtar

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6343-2888

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чаусова Тетяна Володимирівна

2. Tetiana V. Chausova

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9005-9089

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Брюховецька Олександра Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Брюховецька Олександра Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Зернова Н.В.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна